

Naročnina za kraljevino SHS Mesečno 15 D. Letno 180 D. Inozemstvo: Mesečno 20 D. Letno 240 D. Dglasi: enostolpna mm vrsta mikrat 50 para, večkrat popus

JUGOSLAVIJA

Obvezni izvod. Ljubljana. Rokopisi se ne vračajo. Vprašanjem je priložiti znamka za odgovor.

Otvoritev novega zasedanja narodne skupščine.

Beograd, 20. okt. (Izv.) Današnja popoldanska seja narodne skupščine je bila zelo kratka. Poslanec Rista Odavić je predlagal, naj v zmislu pravilnika prevzame najstarejši poslanec, to je Toma Oraovac, začasno predsedstvo današnje seje. Poslanec Oraovac prevzame predsedstvo in odvarja novo

zasedanje narodne skupščine. Pri tej priliki ima primeren nagovor, v katerem se predvsem zahvaljuje za izkazano zaupanje tovarišev. Seja se nato zatvori in odredi prihodnja za popoldne ob 4. z dnevnim redom: volitev novega predsedništva narodne skupščine.

Ostro nesoglasje med radikalcami in demokrati.

DR. RIBAR OSTANE KANDIDAT DEMOKRATSKE STRANKE. RADIKALNA NEPOFUSTLJIVOST RADI ZAGREBSKEGA KONGRESA. TUDI PUCELJ Z RADIKALCI.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Včeraj popoldne je bila seja demokratskega kluba, na kateri je predsednik Ljuba Davidović sprožil vprašanje volitev novega predsedništva narodne skupščine, ki se ima vršiti danes, ko zbornica začne novo zasedanje. Davidović je omenil, da mu je izjavil ministrični predsednik Pašić, da je radikalni klub proti kandidaturi dr. Ribarja za predsednika narodne skupščine, da pa o tem še ni sklepal. Demokratski klub je nato po kratki debati sklenil, da ponovno kandidira dr. Ivana Ribarja za predsednika našega parlamenta. V triklanski odbor, kateremu je bila poverjena naloga, da sporoči ta sklep radikalnemu klubu, so bili izvoljeni poslanci Davidović, Pašić in Wilder. Radikalci so vzeli sklep demokratskega kluba na znanje in izjavili, da se bodo o tem še posvetovali. Medtem se je v demokratskem klubu nadaljevala seja. Pri razpravi glede tajnika narodne skupščine je prišlo do dvoje različnih mnenj. En del poslancev je bil za dosedanjega tajnika Agatonovića, drugi pa se je večina zavzela za to, naj se o tem glasuje. Pri glasovanju je prodir poslanec Vukosavljević. Potem je sledila razprava o potovanju na praške glavnosti, za katero se je doslej prijavilo 25 demokratskih poslancev. Ker

radikalci medtem še niso podali svojega odgovora, je bila seja prekinjena. Kmalu po 7. uri zvečer sta prišla delegata radikalnega kluba Žurčić in Andrić in sporočila tročlanskemu odboru demokratskega kluba, da se radikalni klub ne strinja s kandidaturom dr. Ivana Ribarja za predsednika narodne skupščine, ker se je ta gospod udeležil zagrebskega kongresa javnih delavcev, kjer se je rovarilo proti sedanjim vladi z očitno tendenco, razbiti koalicijo. S tem činom je dr. Ribar izgubil zaupanje večine kot obkvetni zastopnik obeh vladajočih strank na predsedniškem mestu. Radikalci se protivijo samo kandidaturi dr. Ribarja, vendar pa sprejmejo vsako drugo osebo, ki jo določijo demokrati. O stvari se bo razpravljalo na jutrišnji seji, ki se vrši popoldne. V demokratskem klubu prevladuje mnenje, da iz tega popolnoma osebne vprašanja ne sme nastati kriza v koaliciji. Demokrati bodo glasovali za dr. Ribarja. Predsednik narodne skupščine mora uživati večje zaupanje vladajoče večine, kakor pa posamezni ministri, in to tembolj, ker se je na včerajšnji seji ministrskega sveta izjavil minister za poljedelstvo Pucelj v imenu samostojne kmetijske stranke proti kandidaturi dr. Ribarja za predsednika parlamenta.

Boj za predsedniška mesta.

PASIĆ RAZPRAVLJA Z NAČELNIKI STRANK O NOVEM PREDSEDNIŠTVU. NEZNAČAJNO BARANTANJE JUGOSLOVANSKEGA KLUBA ZA PODPREDSEDNIŠKO MESTO.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Ministrični predsednik Pašić je razpravljal z načelniki strank, in sicer z vsakim posebej. Načelniki so razložili predsedniku vlade svoje želje glede kandidature v novem predsedništvu narodne skupščine. Načelnik jugoslovanskega kluba dr. Korošec je izjavil ministrskemu predsedniku Pašiću, da stoji njegov klub na stališču, da mora dobiti v novem predsedništvu narodne skupščine mesto podpredsednika. Narodni seljaški klub je zahteval zase mesto tajnika. Isto je zahteval tudi Maglajić v imenu muslimanskega narodnega kluba (desničarjev). Poslanec dr. Mehmed Spaho (načelnik muslimanske leve) je izjavil, da njegov klub ne reflektira na nobeno mesto v predsedništvu narodne skupščine. Svoje stališče pri volitvah novega predsedništva parlamenta bodo njegovi tovariši določili šele, ko se doseže sporazum med demokrati in radikalcami, oziroma potem ko se položaj popolnoma razčisti.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Jugoslovanski klub se je sestel včeraj k seji, na kateri je razpravljalo o volitvi novega predsedništva narodne skupščine. Klub je sklenil, da bo glasoval za dr. Ribarja, ako ne dobi mesta podpredsednika. Ako pa se ustreže njegovim zahtevam in dobi podpredsedniško mesto, bo za kompromisno listo, oziroma za ono, o kateri se bodo sporazumele vladne stranke. Dr. Korošec je o tem obvestil ministrskega predsednika Pašića in predsednika demokratske stranke Ljuba Davidovića. Najbrže bo kandidiral za mesto podpredsednika dr. Korošec sam.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Zemljoradniški klub je imel včeraj sejo, na kateri pa je bilo navzočih le malo poslancev. Sklenili so, da bo klub glasoval pri volitvi novega predsedništva narodne skupščine za dr. Ivana Ribarja, ki mu nasprotujejo radikalcami.

KONGRES ZVEZE DRŽAVNIH URADNIKOV.

Beograd, 20. okt. (Izv.) Zveza državnih uradnikov, ki je sklicala pokrajinski kongres za 29. oktober v Beogradu, je določila sledeči dnevni red: 1. zakon o civilnih državnih uradnikih in nameščencih, 2. draginske doklade, 3. izplačilo zneskov za povračilo škode, ki so jo državni nameščenci utrpeli med vojno in 4. vprašanja in predlogi. Na ta kongres morejo poslati svoje delegate le ona uradniška društva, ki imajo najmanj 400 članov.

POVRATEK NAŠE VOJAŠKE MISIJE IZ FRANCOŠKIH MANEVROV.

Beograd, 20. okt. (Izv.) S simplonskim orientnim ekspresnim vlakom se je povrnila v Beograd naša vojaška misija, ki se je pod vodstvom generala Matića udeležila velikih francoskih manevrov. Pri tej priliki je naša misija posetila tudi francoska bojišča iz zadnje velike vojne.

PRIPRAVA NOVEGA ZAKONA O USTROJSTVU VOJSKE.

Beograd, 20. okt. (Izv.) Novi zakonski načrt o ustrojstvu vojske je že izgovorjen in pride v kratkem pred narodno skupščino v razpravo.

ZASTOPNIKI AMERIŠKE DRUŽBE ZA ZGRADBO ŽELEZNIC V BEOGRADU.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Danes dospejo v Beograd zastopniki ameriške družbe za gradbo železnic in pristanišče v naši kraljevini. V spremstvu nekaterih jugoslovanskih inženirjev bodo prepotovali vse ozemlje po katerem naj se zgradijo nove železnice, da na licu mesta proučijo teren in določijo trasiranje novih prog.

ŽIVAHNE PRIPRAVE ZA KUMANOVSKO PROSLAVO.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Odbor za proslavo desetletnice bitke pri Kumanovem deluje živahno za organizacijo svečanosti, ki naj izpade čim slovesnejše. Ni izključeno, da odpade prisostvovanje oficijelnih zastopnikov ustoličenju v Peču.

GRŠKA KRALJICA JELENA V BEOGRADU.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Danes ob štirih popoldne se odpelje iz Bukarešte jugoslovanska kraljica Marija s svojo sestro grško kraljico Jeleno v Beograd. Vračata se s svečanosti povodom kronanja svojega očeta za romunskega kralja.

Bo zna poročila.

Curib, 20. okt. Berlin 0.1575, New York 547.75, London 24.52, Pariz 41, Milan 23.10, Praga 18.05, Budimpešta 0.225, Zagreb 2.475, Bukarešta 3.375, Varšava 0.055, Dunaj 0.0072, avstrijske krone 0.0078.

Praga, 20. okt. Dunaj 0.0355, Berlin 0.7525, Rim 128, avstrijske krone 0.03875, italijanske lire 127.50, Budimpešta 1.18, Pariz 226.25, London 135.875, New York 30.375, Curib 556.

Dunaj, 20. okt. Devize: Zagreb 329.75—330.25, Beograd 1319—1321, Berlin 21.65—21.95, Budimpešta 29.55 do 29.65, London 329.700—330.300, Milan 3096—3104, New York 73.650 do 73.800, Pariz 5484—5496, Praga 2422—2428, Sofija 474.50—475.50, Curib 13 tisoč 435 do 13.465. Valute: ameriški dolarji 73.225—73.525, bolgarski lev 458 do 462, nemške marke 21.80—22.80, angleški funti 329.100—330.100, francoski franki 5425—5455, italijanske lire 3062.50—3077.50, jugoslovanski dinarji 1303—1307, romunski lei 464—466, švicarski franki 13.350—13.410, češkoslovaške krone 2410—2420, madžarske krone 29.30—29.50.

Zagreb, 19. okt. Devize: Dunaj 0.0789—0.0839, Berlin 1.79—2.09, Amsterdam 0—2.350, Bruselj 0—415, Budimpešta 2.37—2.67, Bukarešta 0—38, Italija 255—259, London 272.50—277.50, New York 61—62, Pariz 442.50—447.50, Praga 202.50—205.50, Švica 1116 do 1126. Valute: ameriški dolarji 60—61, avstrijske krone 0.08—0.085, bolgarski lev 0—35, češkoslovaške krone 199.50 do 202.50, angleški funti 267.50—274.50, francoski franki 422.50—427.50, napoleondori 0—245, nemške marke 1.85 do 2.15, romunski lei 38.25—0, švicarski franki 1095—1105, italijanske lire 251 do 255, poljske marke 0—0.72.

Beograd, 20. okt. Devize: Dunaj 0.081—0.085, London 274—275, Pariz 447—449, New York 60.50—61.50, Ženeva 1090—1110, Rim-Milan 254—256, Praga 201—203.40, Berlin 1.93—2.05, Bukarešta 38.30—40.30, Sofija 38—40, Budimpešta 2.30—2.41.

Militarizem v sovjetski Rusiji.

Ko je Ljening izpeljal svojo socialno revolucijo in uveljavil v Rusiji komunistični režim, se je odpravilo tamkaj vse, kar bi lahko spominjalo na kapitalistični državni ustroj. Padle so banke, industrije so se nacionalizirale, ali boljše rečeno podržavile, svobodna trgovina se je ukinila in uvedla se je, kar so komunisti vedno proglašali za eno svojih načelnih zahtev, neobvezna vojaška služba.

Edina oborožena sila sovjetske Rusije je bila vse do zadnjega rdeča armada, »armada delavcev in kmetov«, ki je branila sovjetski režim pred zunanji in notranji sovražniki. Ta rdeča armada se je obnesla, to moramo priznati. Ali pa je njene uspehe zapisati na račun njene lastne discipliniranosti in dobre organizacije, ali pa na račun slabosti in slabe taktike njenih nasprotnikov, na to vprašanje bo točno odgovorila zgodovina. Za enkrat se nam zdi, da je rdeča armada uspevala na bojnih poljih predvsem vsled tega, ker ni prav nikjer trčila na res moderno oboroženo in disciplinirano vojsko. Vsaj armad ruskih generalskih pustolovcev Denjškina, Judeniča in Wrangla nikakor ne moremo smatrati za armade v modernem smislu. O resnici navedenega nas še bolj prepriča dejstvo, da se je rdeča armada zrušila tako, ko je zadela na moderno organizirano poljsko armado pred Varšavo, ko so zadeli rdeči gardisti na dobro opremljene poljske polke, ki so nosili francosko orožje in stali pod okriljem francoskega topništva.

To so najbrže uvideli tudi sedanji voditelji sovjetske Rusije. Pred nekaj dnevi nar. z. je bil objavljen v sovjetskih službenih listih zakon o splošni vojaški obveznosti.

Objava tega zakona pomeni velik korak v razvoju sovjetske Rusije in sicer pomeni nedvomno korak nazaj k kapitalistični vrednoti državne tvorbe. Treba pa je, da pregledamo vzroke, ki so privedli do tega koraka.

Socialni revolucionarji vidijo vzrok za ta korak v tem, da se k rdeči armadi prostovoljno ni več prišlo dovolj moštva. Ta trditve je osnovana na dejstvih. Slaba vojaška uprava je povzročala velikansko desertacijo iz armade in plašila celo najvročeje ljudi pred upisom v sovjetsko vojsko. Prehrana je postajala vsaki dan slabša, plača se ni izplačevala — nobeno čudo, da so tudi najgorenejši komunistični elementi pričeli obračati rdeči armadi hrbet.

Je pa poleg tega še drugi vzrok, ki je privedel sovjetsko vlado k temu dalekosežnemu koraku, ki naravnost bije v obraz komunističnemu programu. Splošna vojaška obveznost bo nedvomno silno pomnožila sovjetsko vojsko in sicer ne da bi pomnožila stroške zanjo.

Dosedaj je bil vsak član rdeče armade plačan vojak, torej vojak iz poklica, ki se je preživljal s tem svojim poklicom. Država ga je morala plačevati ravno tako, kot svoje uradnike in druge nastavljenca. Za to je država morala izdajati velikanske svote in ker je prihajala vsled tega v plačilne težkoče, se je armada stalno manjšala. Vsakdo nerad služi na upanje.

Sedaj državi ne bo treba plačevati svojih vojakov. Skrbeti bo morala edino za prehrano in obleko, vse drugo je ne bo brigalo. Jasno je, da bo na ta način lahko svojo armado pri istih stroških skoro podvojila.

Za to podvojitve ima sovjetska vlada mnogo vzrokov. Predvsem je uveljavila, da miroljubna politika desnega krila komunistov ni dosegla nikakega uspeha. Genova in Haag sta ostala za Rusijo brez vsakega uspeha. Vsled tega je dobilo v sovjetski vladi premoč levo krilo pod vodstvom Radeka in Trockija, ki se naslanja na dejansko moč in hoče vsled tega močno armado. Situacija na bližnjem vzhodu jim je pripomogla k lažjemu uspehu.

Sovjetska vlada danes vidi, da upoštevajo evropske države zmagovito turško orožje in da se smatra Turčija danes kot enakovreden činitelj v vprašanju ureditve razmer na orijentu, medtem ko se Rusijo še vedno odriva. Rusija hoče sedaj organizirati svojo armado — nedvomno s pomočjo nemških častnikov, v katero svrhu je v zakonu dopuščeno službovanje v sovjetski armadi tudi inozemcem — da bo lahko prihodnjič vrgla na tehnično tudi svoje bajonete in topove in potem njih dosegla v svetovni politiki ono pozicijo, ki ji gre.

Na vsak način moramo v kratkem računati z veliko, moderno oboroženo sovjetsko armado, ki pomeni odločen korak k staremu sistemu državnega ustroja in življenja.

Republikanski pokret na Grškem.

NAPETOST MED REPUBLIKANCI IN MONARHISTI. NEVARNOST DRŽAVLJANSKE VOJSKE.

Atene, 20. okt. (Izv.) Pristaši Venizelosa razvijajo živahno propagando za odstavljenje kralja Jurija in uvedbo republikanske vladavine. Kralju očitajo njegovo prejšnje, Franciji sovražno stališče. Revolucionarni odbor se je obrnil s proglasom do naroda in ga prosil, naj podpira sedanjo vlado. Pristaše kralja

Konstantina smatrajo za sovražnika države. Med revolucionarji in monarhisti se je razmerje tako poostrijo, da je pričakovati vsak trenutek resnega spopada in da je treba računati z meščansko vojno, ki je po mnenju poučenih krogov neizogibna.

BONAR LAW NOVI ANGLEŠKI MINISTRSKI PREDSEDNIK.

London, 20. okt. (Izv.) Kralj Jurij je sprejel demisijsko ministrskega predsednika Lloyd Georgea. Kakor pišejo listi, je odstopilvi ministrični predsednik predlagal kralju kot svojega naslednika Bonar Lawa, ki je, kakor se čuje, prevzel nalogo, da sestavi novo vlado.

HUDI POBOJI MED FASISTI IN KOMUNISTI V PARMU.

Parma, 20. okt. (Izv.) Vneli so se hudi boji med fašisti in komunisti, ki so začeli kopati strelske jarko. Vojaštvo je zasedlo Parma. V mesto je prišlo več sto fašistov.

UKRAJINSKI TERORIZEM V VZHODNI GALICIJI.

Lwow, 20. okt. (Izv.) Kakor pišejo poljski listi, so se pojavila v vzhodni Galiciji nasilja. Dne 16. t. m. je bilo na progri Krakow—Lwow oddanih na brzovlak več strelcov, vsled česar je bilo nekaj častnikov ranjenih, Ukrajinski te-

roristi so skušali nato pogmati z ekrazitom v zrak osebni vlak, pri čemer so poškodovali progo in lokomotivo. Ustreljen je bil poljski uradnik, v Kolomeji pa ukrajinski pisatelj, ki je žigolmej na ukrajinski pisatelj, ki je žigolmej teroristične metode svojih somišljenikov. Zaplenjen je bil tudi progas, v katerem se Ukrajincem, ki bi se udeležili volitev v poljski deželni zbor, grozi s smrtjo. Tajna organizacija v Stryju je izdala proglas, v katerem uganjanja, da pride dne 1. novembra v Vzhodni Galiciji do splošne vstaje.

BIVŠI AVSTRIJSKI ZUNANJI MINISTER BURIAN UMRL.

Dunaj, 20. okt. (Izv.) Umrl je bivši avstro-ogrski minister za zunanje stvari grof Štefan Burian, star 71 let.

Moskva, 20. okt. (Izv.) Vseruski osrednji odbor je ponovno izdal poostrene določbe proti korupciji in ropanju. Policijski organi smejo roparje, ki jih zasačijo pri dejanju, ustreliti brez sodnega postopanja.

Češkoslovaška ponudba posojila 500 mil. Kč.

Praga, 20. oktobra. (Izv.) Kakor poročajo listi, razmotrivajo bančni in industrijski krogi o posojilu, ki naj se dovolji Jugoslaviji za nakup industrijskih predmetov na Češkoslovaškem, posebno manufakture. Gre za posojilo v znesku 500 milijonov čeških kron.

skih predmetov na Češkoslovaškem, posebno manufakture. Gre za posojilo v znesku 500 milijonov čeških kron.

Ratifikacija konvencij med Češkoslovaško in Jugoslavijo.

Beograd, 20. oktobra. (Izv.) Poblašeni zastopnik češkoslovaške republike v Beogradu, Cernin je po nalogu predsednika Masaryka in ministra za zunanje stvari dr. Beneša izročil pomočniku zunanjega ministra Panu Gavriloviću podpisane konvencije o pogajanjih med Jugoslavijo in Češkoslovaško v Marjanskih Laznih. Te kon-

vencije sta podpisala predsednik republike Masaryk in zunanji minister dr. Beneš. Konvencije so bile izročene v lepo vezani obliki. Izročitev konvencij se izvrši tudi s strani jugoslovanskega poslanika v Pragi dr. Vošnjaka. Z naše strani sta podpisale konvencije ministrični predsednik Pašić in minister za zunanje stvari dr. Ninčić.

ORIENTSKA MIROVNA KONFERENCA SE SESTANE V ŠVICI.

Pariz, 20. okt. (Izv.) V odgovoru na noto lorda Curzona glede organiziranja mirovne konference s Turčijo je pozval ministrični predsednik Poincaré na smprej sestane. Sicer se pa

strinja z ozirom na angleško kabinetno krizo, da se mirovna konferenca otvori dne 13. novembra in da se za kraj pogajanj izbere Lausanne v Švici. re nujnost, da se ta mirovna konfe-

Dviganje naše valute in draginja.

Iz Curia prihajajo vesela poročila, da se naša valuta, naš dinar, stalno dviga. Javnost pripisuje ta nedvomno velik finančni uspeh delovanju pomočnika finančnega ministra, dasi široka javnost nima nobenega upogleda v zakulisno inscenerijo, ki je dejansko dala dinarju tako močan sunek navzgor in je resnica, da je naša valuta že zdavno prekoračila višino, ki so jo nameravali doseči finančniki. S stališče države moramo dosedanje napredovanje denarja iskreno pozdravljati in tudi trdno verovati v njegovo končno zmago. Vsako razočaranje v tem oziru, bi pomenilo gospodarsko in politično katastrofo.

Toda s tem razveseljivim dejstvom teče vzporedno dnevna, vsakdanja draginja na trgu, v trgovini, pri nakupu življenjskih potrebščin in tu je treba ugotoviti, da ni padanje draginje v nobenem pravilnem razmerju z dvigom denarja. V tem razmerju zopet jasno odseva vsa onemoglost sedanjega vladnega režima, ki je s slabim vladanjem zapravila milijarde narodnega premoženja, ko je tirala dinar vedno navzdol in mu tudi sedaj pri dviganju ne zna v svoji onemoglosti pomagati do veljave — pri tržnih cenah.

Vrednost našega denarja je poskocila za nekaj sto odstotkov in cene vseh potrebščin bi morale pasti v najslabšem slučaju od 50 do 100 odstotkov. Toda kaj vidimo? Vzemimo mesečni proračun za izdatke povprečnega gospodinjstva te ali one družine. Izdatki so se zmanjšali kvečjemu za 200 kron mesečno, kar ne pomeni danes pravzaprav ničesar. Moka je res padla na 22 kron za kg, toda kruh ima še vedno — prejšnje cene. Znan nam je slučaj, ko je ravno te dni prišla v našem pekarni na Poljanski cesti v Ljubljani, od katere bo prejela lastnica mesečnih 15.000 kron ali dnevno

500 kron, ne da bi ganila s prstom in lahko si izračunala, koliko mora zaslužiti še najemnik za svojo existenco in svoje — obogatje. To oduševstvo v vsakdanjo življenjsko potrebščino mora seveda plačevati najubožnejši, ki v prvi vrsti živi ponajveč ob kruhu in krompirju. In tako oduševstvo se vzdržuje le radi zanikrnosti naše uprave.

Manufaktura se ne premakne s svojimi trdnimi cenami, dasi z ozirom na svetovni trg ne reprezentira niti polovične cene. Treba je le pogledati naša izlozbeno okna, kjer se skrivajo najnesramnejše cene pod kriaticno »lukusno blago«, dasi je večinoma pristnega domačega izvora. Cena usnju so že davno padle, toda čevlji so dosegli že naravnost bajne cene. Petrolej, ki ga je pokrila država s svojim monopolom in je važna ljudska potrebščina, se je pa celo dvignil v ceni in dvig dinarja je parirala državna uprava s povišanjem poštinih pristojbin v največodnejšem trenutku, mesto da bi sama pokazala zaupanje v naraščajočo plačilno moč našega denarja.

Podobne razmere vladajo na vsem blagovnem trgu in z žalostjo moramo ugotoviti, da konsument ne čuti v celoti še prav nobenega pojevanja draginje, sama številna borzna poročila mu pa tudi ne zmanjšajo najnujnejših dnevnih potrebščin in njenih dosedanjih cen. Bojimo se, da bo neozmožni vladni režim zamudil ugodno priliko ter pritisnil cene na ono nižino, ki bi vsaj približno odgovarjale sedanjemu valutnemu stanju. Naš vladni sistem je imel še vedno močno roko, kadar je bilo treba uveljavljati upravno korupcijo in politična preganjanja, odrekel pa je in se zgrudi na kolena, če je šlo za odločilne gospodarske ukrepe...

Želimo v interesu države in ljudstva, da bi se naša domneva to pot ne uresničila...

Kulturno razmerje med Slovenci in Srbi.

Ni dvoma, da smo prinesli Slovenci v Jugoslavijo največ idealizma za skupno državnost, česar žal ne moremo najti med Hrvati in Srbi. Ta naš idealizem je koreninil v globokem čustvovanju za dejansko jugoslovansko vzajemnost, v znatnem poznavanju hrvatske in srbske kulture. Že v protestantovski dobi, pred tri sto leti je sanjal baron Ungnad o jezikovni jugoslovanski skupnosti, Kopitar je z veliko ljubeznijo navduševal za srbsko narodno pesem in najskrajnejši so hoteli celo popolnoma zbrisati slovensko kulturo ter jo zlititi v enotno jugoslovansko. Prešeren-Vrazova doba glasno govori o tem poglavju, ki sega prav v današnje dni. Kdo bi govoril o duševnem razpoloženju zlasti med našo akademsko mladino vseh barv neposredno pred vojsko in že mnogo let poprej? Pri tem nismo mogli nikoli iskati izvora svojega čustvovanja v egoizmu, ker smo najmanjši in najsižibkejši med jugoslovanskimi brati. Vse to so glasni dokumenti našega idealizma. Zaman iščemo med Hrvati in Srbi v pretekli in polpretekli dobi tako velikopoteznega in globokega gibanja, ki bi bilo ustvarjalo in ustvarilo one dispozicije, ki so nujno potrebne za skupno državljansko življenje ter vodijo do dejanskega jugoslovanstva, ki temelji v dušah državljanih in morda v tem ali onem členu vidovdanske ustave. Res je, tudi Srbi in Hrvati so živeli svoje slavno narodno življenje, toda njihova ideologija je bila velehrvatska ali velesrbska. To je eden glavnih vzrokov današnjega nesporazumljenja. Pri njih se je porodilo jugoslovansko kot nacionalno gibanje še-le med svetovno vojno, pravzaprav pa še-le s tistim trenutkom, ko je končana in odločilna zmaga antante zapečatila usodo Avstro-Ogrske.

Kako žalostno kulturno razmerje vlada med Slovenci in Srbi še danes, peto leto po ujedinjenju, pričajo besede, ki jih je napisal v zadnji številki »Čaša« prof. I. Dolenc, ki je živel dalj časa

v Beogradu: »Pregledal sem te dni po knjigarnah v Beogradu, koliko imajo slovenskih knjig. Našel sem v celoti — dve: Napredak ima Cankarjevga Grešnika Lenarta, Geza z Kohn pa — Šušteršičevo brošuro. Že četrto leto zasledujem repertoar beogradskega gledališča: slovenska drama, kamoli opera, za Beograd doslej menda sploh ne eksistira. Državno gledališče, ki bi vendar moralo gojiti predvsem domačo umetnost, servira občinstvu drame vseh narodov, samo slovenskih ne. Rekel bi kdo: Nimajo prevodov. Toda dolžnost gledališča je, da si prevode nabavi! Ali smo pa že kdaj čuli, da bi kdo iskal prevajalce za naše gledališke igre? Slovenci smo igrali srbske in hrvaške drame že pred svetovno vojno, v Beogradu pa do tega niso prišli niti danes.«

Ti stavki in pa izlozbeno okna ljubljanskih knjigarn, ki kažejo skoraj več cirilskih knjig kakor slovenskih in pa pregled novejših slovenskih čitank z nebrojnimi srbo-hrvaškimi stavki, jasno pričajo, da smo Slovenci še vedno nekdanji jugoslovanski idealisti. V Beogradu vlada šovinistiška miselnost gospoda Cicvariča in drugov, ki pozna Slovenijo samo kot okupirani del Velike Srbije, tam prodajajo slovensko kulturo in režimski mošje iz Slovenije, naši demokrati in samostojneži, ki so prodali slovensko narodno čast za skledo leče...

A kljub temu ne smemo dolžiti teh razmer srbskega naroda in tudi ne vsega srbskega razumnštva, ki je bilo doslej zapeljano in je stalo pod gestujico slovenskih odpadnikov ter jim je slepo verovalo, ker je samo v svojem srbsko-nacionalnem čustvovanju pošteno ter ne pozna v svojih vrstah uskoštva in odpadništva iz zgolj egoističnih motivov. Nasprotno, s podvojeno močjo moramo delati na medsebojnem spoznavanju in spoštovanju. To je edina pot, ki more ustvariti močno državo, nerazdružljivo Jugoslavijo...

Socializem in uradništvo.

II.

Na jubilejnih shodu češkoslovaške-narodnosocialistične zveze uradnikov je govoril senator Klofač o pomenu inteligence za socializem.

Vem, da v razvoju bodoče družbe ne bodo odločevala samo materijalne sile, temveč bo družba potrebovala mnogo inteligence, znanja in idealizma. To prepričanje o pomenu dobrega in inteligentnega posameznika za razvoj družbe v njeno socialistično obliko je bilo eno glavnih vzrokov, da je naša stranka (narodno-socialistična) nastala proti marksističnim socializmom. Mi ne preziramo tega, kar je marksizem dobrega naredil za proletarijat. Bil je možen v razbijanju stare družbe, toda izkazal se je slabotnega pri ustvarjanju nove družbe. Zato je bil razpad socialne demokracije naraven pojav, ker se ni izkazala v pozitivnem delu večjo. Napake marksizma poznamo že z del pro-

fesorja Masaryka (Križa marksizma, socialno vprašanje). V praksi pa so še danes jasno pokazale njegove pomanjkljivosti. Bil je močan, ko je ustvarjal organizacije, toda ostal je slab, ko je imel uporabljati njene moči. Mi zavračamo marksizem ne samo v nekaterih njegovih delih, ampak zavračamo celo njegovo filozofijo. Socializem je računal v bodoči družbi s človekom, kakor računa inženjer z delom stroja, ki je svojo vlogo odigral. Mi se nikoli ne bomo postavili na stališče zgolj surove moči, ker vemo, da se pojavlja napredok predvsem v zboljanju ljudi. Za nas, ki smo te stvari zapopadli, ni nič nerazumljivega, da je prišlo v Rusiji do diktature. To je naravna posledica duha marksističnega socializma. Mi s svojim narodnosocialističnim gibanjem navezujemo na svojo narodno zgodovino in na češko versko gibanje,

v katerem ni šlo samo za razmerje človeka k Bogu, ampak tudi za razmerje človeka k človeku. V tem verskem gibanju nahajamo prvine modernega socializma. Seveda ne moremo s te dobe ničesar mehanično prenesti v današnje dobo, temveč zamoremo samo v njihovem duhu tvoriti za nove razmere. Vemo, da pri nas danes niso ljudje taki, da bi bilo idejno delo v duhu starih tradicij mogoče. Pri nas je mnogo pobelgorskih ljudi, ki so skrivljeni s tujo vzgojo, s tujim duhom in suženjstvom. Mi hrepenimo po človeku, ki je tudi kdaj živel po človeku, ki je hrepenel po spoznanju resnice in znal vse zanjo žrtvovati. Take ljudi moremo iskati danes po tovarnah in pisarnah. Take ljudi si moramo danes tudi vzgajati. Ako hočemo resnično delati za napredok, za socialistično družbo, moramo imeti pred očmi trojni temelj življenja; telesni, gnotni in duševni. To je: na življenje ljudi, na stroje, na sredstva življenja in na duševno vzgojo človeka. Seveda ne mislimo na strokovno vzgojo. Izobrazba ni vse. Marsikateri doktorja osramoti preprost delavec s tem, da boljše razumeva življenje in se zna sam bolje ravnati po svojem svetovnem naziranju. Kljub temu pa polagamo veliko važnost na dobro izobrazbo, in kako mi izobrazbo cenimo, to smo dokazali z ustanovitvijo delavskega gimnazija. S tem smo tudi jasno dokazali, da si odkritosrežno želimo, da bi se mogel vsak dobro izobraziti; mi smo za demokratizacijo izobrazbe. Stranka naša ne prisega na nikakšne dogme, mi smo stalno v programskem kvašenju, iščemo vedno dobre in pravilne odgovore na vprašanja življenja in se hočemo povsod učiti. Celi svet je v kvašenju, povsod se poskuša, povsod se zamoremo mnogo naučiti. Tudi v Rusiji se eksperimentira, Rusija se za nas žrtvuje, da se učimo iz njenih napak. Učimo pa se iz teh poskusov ne samo to, kaj in kako naj delamo, temveč tudi, kako ne smemo delati. Sprejemamo dobre misli celega sveta, da jih za svoje potrebe predelamo. Vidimo, da je danes povsod slabo, velika večina naroda gladuje in nima stanovanja. To bedo odstraniti je narodna dolžnost, tako, kakor je narodna dolžnost odstraniti korenin vsake bede.

Nam pomeni nacionalizem socializem in socializem nam pomeni nacionalizem. Veseli me, da ste vse to že

Politične vesti.

Občinske volitve v Ljubljani.

Včeraj zvečer se je vršil v dvorani mestnega magistrata ob izredno številni udeležbi zbor ljubljanskih zapornikov narodno-socialistične stranke, ki se je soglasno in z velikim navdušenjem izrekel za skupen nastop z onimi političnimi skupinami, ki so pristale na sklepe zagrebškega kongresa. Skupna lista se bo imenovala »Jugoslovanska zajednica«. Zbor je sprejel tudi oklic na ljubljanske volilce, ki ga pričobimo v jutrišnji številki. Po razpoloženju med ljubljanskimi volilci sodeč, je zagotovljena tej listi absolutna večina in prevzame »Jugoslovanska zajednica« s tem tudi vodstvo občinskih poslov v Ljubljani. — Druga politična skupina, ki se udeležila volitev v Ljubljani bo klerikalno-komunističen blok. Klerikalci in komunisti so si izposodili za nosilca liste soc. demokrata dr. Periča, ker sami nimajo primerne kandidata. Črno boljševiski blok nima nobenih upov na zmago, to tem namj, ker je v vrstah klerikalcev kot komunistov veliki odpor proti neravnini zvezi. Dr. Perič sam je med svojimi somišljeniki izgubil vsako oporo, ker se je zvezal s klerikalci. — Oficijalna JDS nsatopa tudi s svojo listo. Ima pa to smolo, da ji že prvi dan po razglasitvi liste uhajajo kandidati. Tako izjavlja n. pr. kavarnar Leon Pogačnik, da se ga je brez njegove vednosti in proti njegovi volji postavilo za kandidata. Za g. Pogačnikom pridejo še drugi. Na kandidatski listi je tudi označen neki Ivan Tomc, železniški pouradnik. Kakor se nam poroča železn. uradnika Ivana Tomca sploh ni v Ljubljani. Poznamo pa Ivana Tamca, ki je bil železniški pouradnik, a ta pa ni privolil, da se ga vpiše na kandidatsko listo. Gospod Ivan Tomc tudi ni pristal JDS. V splošnem se lahko reče, da lista mladinske JDS ne bo dosegla nobenega uspeha, ker jo zavračajo celo taki, ki so bili še do zadnjega pristaši »Jutra«. S kandidatsko listo JDS se podpira samo klerikalno-komunistično listo. — Pri občinskih volitvah nastopi tudi oficijalna socialna demokracija z Bernotom na čelu.

V znamenju terorja.

S terorjem hočejo gotovi ljudje ubijati v glavo državnim nameščencem drugo politično prepričanje. V tem se odkljuje posebno pristaši demokratskih mladov, ljudje, ki se očevidno ne zavedajo, kaj se pravi podpirati gospode okrog »Jutra«, kateri držbe sedanjih koruptni režim, ki je upropastil uradniški stan. Revščina, ki vlada med

pred 10 leti dobro zapopadli in se držali tega svojega prepričanja tako, kakor so se ga držali naši organizirani delavci.

Delavci niso pripadniki stranke na odpuce, niti v teh težkih dobah. S tem osramočujejo velik del šolane inteligence, ki podleže demagogiji, čeravno ve, da smo za njo storili vse, kar smo mogli. Vemo dobro, da imate uradniki težke skrbi za existenco, toda morate umeti brigati se za svoje rodbine, da boste znali skrbeti tudi za državo in narodno bodočnost. Zato pa morate biti združeni s temi, ki so za svoj gospodarski boj že dobro organizirani, t. i. z delavci in nastavlenci. Vsak mora v svojem krogu, v svoji stroki delati za svoj stan. Stranka je federacija strok. Mi smo federativna organizacija, ki pa mora biti centralno vodena. Za nas je geslo: ne bodimo takoj z vsem zadovoljni. Dobro utemeljena nezadovoljnost je gibna sila napredka. Toda veliko je lažje na tem, da ta nezadovoljnost ve, kaj je mogoče in kaj ni mogoče v danem času. Povsem tem, kar sem rekel je jasno, da naša stranka ni in ne sme biti samo politična stranka, ampak je stranka strokovne organizacije. Držite trdno prapor te stranke, ki edina v vseh okolnostih stoji trdno za našo državo. Zahvaljujem se vam, da ste stali za njo v naših najtežjih časih. Takrat to ni bilo lahko. Ne mislite pri tem na svoje in na naše osebe, temveč v mislih imejte vedno stranko kot gibanje, ki ji pripada bodočnost naroda. Bodite še nadalje apostoli socializma v svojih pisarnah, kjer je mnogo smeti in gnilobe, mnogo starega duha, starega birokratizma. Slabost socializma je v tem, da nima na svoji strani vsega uradništva. Socialistični minister brez socialističnih uradnikov ne more vsega izvršiti, kar bi hotel. Ako hočemo imeti socializmi v tej državi resnično moč, moramo imeti socialistične uradnike. Socialistični ministri odhajajo, socialistični uradniki pa ostanejo.

Mi smo stranka aktivnega, pozitivnega socializma. Mi hočemo pri vsaki priliki in ob vsakem času izvršiti vse, kar je v naši moči. Napaka dosedanjega socializma je bila ta, da so se socialisti umeli bojevati za to, kako naj bo v bodočnosti, na sedanost pa so pozabljali, dočim kapitalisti ravno vsakemu problemu sedanjega dne obračajo največjo pozornost.

tem slojem, pa naj bi bilo tisto sredstvo, s katerim naj se obupano državno uslužbenstvo proda in udinja za par kilogramov sladkorja ali masti JDS, ki je v popolnem razsulu, ki pa se hoče na vsak način pod pritiskom kakega resortnega ministrstva za socialno politiko še obdržati. Kam smo prišli?

To politično prakso demokratije sedaj poskušajo pri poštini nameščenci. Nekaj politično manjzavednih uradnikov se je dalo izbrabiti v ta namen in 19. t. m. se je osnoval klub demokratskih poštinih nameščencev v Ljubljani, ki mu načeluje nek upravni uradnik poštne direkcije v Ljubljani, v čigar odboru sede še drugi upravni uradniki te stroke. Gospodje, ki povdarjajo potrebo depolitizacije državne uprave, so s tem stvari zelo slabo poslužili.

Kako zaupanje naj ima ljudstvo in posebno pa uslužbenstvo do takega državnega upravnega aparata, ako se državni upravni organi na ta način politično eksponirajo? Nobenega! Zgubilo bo še ono zaupanje, kar ga je imelo. — Ne bomo se podrobno pečali s tem poštinih sestankom, na katerega JDS nikakor ne more biti ponosna. Sicer piše »Jutra«, da je bilo na sestanku navzočih z dr. Kramarjem vred nad 100 ljudi, kar je pa za polovico zlagano, a še med temi je bilo dokaj uslužbenecv drugega političnega prepričanja. Protestiramo proti temu, da se državni upravni organi na ta način politično eksponirajo in pustijo voliti v odbore takih političnih klubov, kar brezdvomno krati ugled in zaupanje našemu državnemu aparatu.

Ne pride nam na misel, da bi kratili politične pravice in svobodo državnega uradnika, ki se lahko politično udelejuje, toda na opisani način ne! Priznavamo državnim uradnikom aktivno in pasivno volilno pravico, zahtevamo pa, da gotovi ljudje pri tem svoje uradne avtoritete ne izrabljajo in ubogih državnih nameščencev tako ostudno ne pritiskajo ob zid.

Zopet stara igra.

V našem političnem življenju se začena zopet ona stara igra, ki preveča vse naše javno življenje. V skupščini je treba voliti predsednika. Prejšnji predsednik dr. Ribar ni povšeči radikalom, pa tudi mnogim demokratom se je zameril, ker se je udeležil zagrebškega kongresa. Vsled tega je postal naenkrat nesposoben za predsednika skupščine in stranke silijo v ospredje razne druge kandidate, ki so »bolj sposobni«. Vse to ni ničesar drugega, kakor boj strank za nadvlado. Strankarstvo v politiki, v upravi in v

privatnem življenju, tega smo se navadili in tako mora ostati. Pri nas prevladuje mnenje, da mora biti predsednik skupščine pripadnik najmočnejše stranke. V drugih državah, tako n. pr. na Angleškem ali Francoskem, izvolijo za predsednika državnega zbora kolikor mogoče malo strankarsko angažirano osebo, od katere je pričakovati objektivnosti in nepristranosti, kakršen mora biti predsednik skupščine. Našim politikom seveda na tem ni ležeče. Glavno je moč in oblast drugo pa postranska stvar.

Koliko nese »presedlanje«.

Karlo Häusler, poslanec in član hrvatskega bloka, je prišel, kakor znano, v narodno skupščino, kjer je imel govor, ki je baje vzbudil veliko odobravanje. Stališče, ki ga je zavzel Häusler proti Vidovdanski ustavi, se popolnoma nič ne razlikuje od stališča, ki ga je v nekem članku razložil centralist Angelinović. Na ta način je smatrati, da je Häusler »presedlan« k demokratu. To presedlanje pa Häuslerju ni prineslo samo odobravanja v zbornici, ampak so mu bile povrh tega izplačane vse zaostale dnevnice v znesku preko 43.000 K. — Svoječas je hotel predsednik skupščine odtrgati dnevnice tistim opozicionalnim poslanecem, ki so sicer v zbornico prišli, pa so jo med razpravo zapustili. In Häusler?

Vsak po sebi čevlje meri.

Znano je, da namerava pomočnik finančnega ministra g. Playvič v izvrševanju svoje akcije za izboljšanje dinarja in naših financ posetiti borze v Curihu in Trstu. Na to vest beogradski »Radikal« pobožno zavije oči in vzdihne: Bogme, dobro bo to za banko g. Playviča: Kdo ve, kako koristne in dobičkanosne posle bo mogel skleniti g. Playvič na državne stroške!

Batnanje ukinjeno.

Tako nekako se je glasila naredba notranjega ministra, ki je še pred nedavnim časom zagledala beli dan. Vedno pa se je čulo o nekvalificiranem postopanju oblasti s prebivalstvom. Tako je vložil pretečene dni narodni poslanec dr. Šimrak interpelacijo o postopanju orožnikov v ženskem kotaru, kjer so orožniki odvedli več seljakov in orožniki kasarno, ter so jih prepleli z žilavko, ker so se drznili kritizirati neko nepravilno odredbo tamošnjega načelnika. Imeli so jih zaprte do jutra, potem pa so jih izročili kotarski oblasti, kjer je bil vsak obsojen na 35 D globe. Kaj bo k temu rekel gospod notranji minister?

Gospodarstvo

Naše gospodarstvo v Ameriški luči

»Commerce Reports« v Ameriki priobčuje o zboljanju naših gospodarskih razmer članek, kateremu so služila za podlago poročila ameriških konzulov v naši državi. Radi zanimivosti posnemamo iz tega članka:

Splošna gospodarska situacija kaže na nekako zboljšanje. Iz raznih poročil se daje sklepati, da je nastala večja živahnost in industrialnem obratu kakot doslej; v bližini Zagreba so nedavno otvorili nova industrijalna podjetja narodne važnosti. Zdi se, da je dobra letina in splošno zboljšana situacija blagodejno vplivala na valuto.

Finančni minister je ob predlaganju proračuna za fiskalno leto poročal, da tekem devetih mesecev se ni vlada zatekla k Narodni Banki za posojila in da vlada plačuje vse obveznosti. Naznamo je, da se državni dohodki stalno povečujejo in da upa, da proračun ne bo izkazal nikakega primanjkljaja, ako se dinarska valuta ne poslabša.

Narodna Banka stavlja v obrat 10-vo desetdinarsko novčanico, ki jo je varisala in natiskala neka ameriška tvrdka. Splošni vtis nove novčanice toliko iz umetniškega stališča, kolikor glede papirja in izdelanja je jako ugoden; neki bankir se je izrazil, da ni bilo v tej deželi še tako izvrstnih bankovcev.

Letina jako dobro kaže. Pšenična žetev je že končala in pridelek je baje jako velik. Casopisi cenijo, da približno letošnjega pridelka žita bo znašal 150 tisoč metričnih ton, t. i. skoraj dvakrat več kot lani. Letina koruze pa je nekoliko trpela radi nedavne suše. Pridelek češpelj bo — kakor se pričakuje — povprečen.

Glasom poročila ministrstva sobračaja številno vseh lokomotiv v Kraljevini v dobrem stanju je 1. maja znašalo 966. Ceni se pa v Jugoslaviji, da potrebščina za popolni promet znaša po eno lokomotivo in 5 tovornih vagonov za vsak kilometer železniške proge. — Treba bi bilo torej vsega skupaj 9.320 lokomotiv in 46.600 vagonov. Da se popolni vso potrebščino lokomotiv in vagonov, primanjkuje pa še vedno 8.000 lokomotiv in 47.000 vagonov. V delno pokritje tega primanjkljaja bo služilo 6.000 tovornih vagonov, ki jih Nemčija izroči na račun reparacije.

Gradijo novo tovarno za zgradnjo in popraviljanje železniških vozov v Beo-

du; glavnicu od 750.000 dolarjev so večinoma investirale zagrebske banke. Ta zboljšanja v prometu bodo bržkone ugodno vplivala na valuto in trgovino.

Ob jugoslovanski obali obratuje večerji manjši linije, 54 plavitbenih preži; vlada baje namerava dovoliti istim letno subvencijo dvajsetih milijonov dinarjev.

— **Razpust deviznih odborov pri Narodni banki.** Ker se je prišlo na sled velikim zlorabam pri podeljevanju dovoljenj za nabavo deviz od strani odborov podružnic Narodne banke, bodo odbori razpuščeni, postopek za davanje dovoljenj za nabavo deviz pa se bo poenostavil.

— **Stanje novčanic v Angliji** je znašalo 12. t. m. 122.570.000 funtov šterlingov. V predidčem tednu je znašalo 122.457.000 funtov šterlingov.

— **Obtok novčanic v Nemčiji** je znašal 13. t. m. 334.171.631.000 mark.

— **Obtok novčanic v Madžarski** je narasel v prvem tednu tekočega meseca za 2 milijardi na 60.263.731.580 K.

— **Avstrijska zlata pariteta** znaša od 15. do 22. okt. 14.970 K.

— **Ruska trgovska banka.** Prva privatna ruska delniška banka bo imela glavnicu preko 10 milijonov zlatih rubljev odnosno 5,146.000 dolarjev v 100.000 delnicah.

— **Prepovedan izvoz živine iz Romunije.** V poljedelskem ministrtvu v Beogradu se je vršila konferenca o vprašanju uvoza žive živine iz Romunije. V interesu našega poljedelstva se je sklenilo, da se uvoz živine zabrani (Morajo biti pač veliki interesi, da so dobili tako odredbo!)

— **Hmeljski trg.** Na Čehoslovaškem tržišču hmelja v Zatecu se razvija zelo živahna kupčija. Švedske in švicarske pivovarne, ki že 8 let niso kupovale na Čehskem, so nakupile sedaj velike količine hmelja, pa tudi domači trgovci so ga precej pokupili. Vendar se kljub vsem tem velikim kupčijam cene niso dvignile, ter se plača za 50 kg 40—600 Kč, za slabše vrste pa še manj.

— **Obtok novčanic v Avstriji** je znašal 7. t. m. 2453,9 milijard ter se je povečal zadnjih 8 dni za 167,2 milijarde. Od tega odpade na račun eskompta 23 milijard, na račun države 80 mil.

— **Podaja raznih odpadkov.** Uprava vojne odeče IV. v Zagrebu je prodala dne 25. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne na javni ustmeni licitaciji odpadke od blaga, usnja, železa itd. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

— **Uvoz jugoslovanskega vina v Čehoslovaško.** Ministrstvo trgovine in industrije obvešča trgovsko zbornico, da je po sklenjenju špeciialni trgovski pogodbi med našo kraljevino in Čehoslovaško republiko dovoljen uvoz 150 hektolitrov vina na Čehoslovaško in sicer brez obveze za odkup enake koli-

čine vina čehoslovaške provenijence. Uvoz navedene količine vina na Češko se vrši na podlagi uvoznih dovoljenj, ki jih izdaja čehoslovaško trgovsko ministrtvo. Dovoljenja se dajejo samo domačim t. j. tvrdkam, ki imajo sedež na Čehskem. Ministrstvo priporoča, da stopijo naši vinski eksportirji v stik s čehoslovaškimi tvrdkami, da bi se mogli gornji kontingent v polni meri izkoristiti in da bi naša vina pridobila tudi za bodočnost čehoslovaški trg. Zato se priporoča izvoznikom, da eksportirajo je najboljši kvalitete vina.

— **Vračanje razlike med maksimalno in minimalno tarifo za uvoz blaga v Nemčijo.** Na intervencijo trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je odločil carinski svet dne 3. oktobra t. l., da je trgovska pogodba z Nemčijo stopila 10. junija v veljavo. Ker so carinarnice začele uporabljati za uvoz blaga iz Nemčije minimalno carinsko tarifo šele dne 23. junija, se bo vrnila razlika med maksimalno in minimalno carinsko tarifo vsem strankam, ki se v predpisanem roku t. j. tekom 6 mesecev od dneva vplačanja carine, obrnejo s tozadevno prošnjo na generalno direkcijo carin. Prošnji je priložiti razen duplikata uvozne deklaracije še spričevalo o izvoru ter potrdilo od carinarnice, da je bilo spričevalo o izvoru že o priliki carinjenja predloženo ter sprejeto in pridržano pri deklaraciji ali pa da je bilo vrnjeno uvozniku in ni bilo sprejeto. Glede vrnitve ležarine pa se bodo posamezni slučajji o tozadevnih prošnjah posamezno ocenili, ako bodo prošnje v predpisanem 6 mesečnem roku predložene generalni direkciji carine.

— **Carinski tarif za blago, ki se uvaža iz Egipta.** Glasom pojasnila ministrtva financ SHS Generalne direkcije carin z dne 4. oktobra 1922, D. br. 60.743 veljajo za blago, ki se uvaža iz Egipta, minimalne postavke carinskega tarifa, to pa zato, ker se ima smatrati Egipt de facto še vedno za sestavni del angleške kraljevine.

— **Ukinjenje naplačila državne trošarine na parafin, cerezin in stearin.** Ker se je pojavilo vprašanje, če se mora naplačevati pri uvozu parafina državna trošarina pri carinarnicah, ako pada uvoznik na deklaraciji izjavo, da bo de iz le-tega izdeloval sveče, je izdalo ministrstvo financ SHS Generalna direkcija carin, pojasnilo z dne 4. oktobra 1922, D. br. 60.744, ki se glasi: Ker parafin, cerezin in stearin niso trošarinski predmeti, marveč surovine za izdelovanje trošarinskih predmetov, bodo carinarnice pri uvozu navedenih predmetov naplačevanje državne trošarine ustavile, a obvestile o vsaki izvršeni uvozni odpremi Finančno kontrolo odnosno trošarinsko oblast z navedbo: kdo je uvozil, kdaj, po kateri deklaraciji in katero količino blaga in da na to ni bila naplačana trošarina. S tem se ukine razzpis D. br. 39.748 od 20. julija 1921.

petan Aleksander Stepanović svojega komandanta polkovnika Nikolo Nikolića.

— **Obsodba.** Na tri mesece strogega zapore je bil obsojen Štefan Jurca iz Zaklanca, ker je ukradel Josipu Korenu 158 dolarjev, Alojziju Setničarju pa 1000 kron gotovine. — Tri mesece bo predsedel v ječi Ignacij Kuralt iz Gorice pri Kamniku, ker je Antonu Kranjcu ukradel kolo. — Brezplačno stanovanje za 6 tednov je dobil Bernard Červ, ker je pofulil Antonu Bosteletu na Javorniku 8400 kron.

— **Pretep z žalostnim koncem.** V Čagošah sta se dne 18. t. m. pred neko gostilno sporekla veleposestnik Jožef Duša in posestnikov sin France Okorn. Prepiru je sledil pretep in pretepu poboj. Okorn je udaril Dušo s krampom tako silno po glavi, da mu je na dveh krajih prebil črepinjo. Duša se nahaja v ljubljanski bolnici, toda ni upanja, da bi okrevl. Okorn je bil aretiran.

Ljubljana.

— **Hvale in posnemanja vredno.** V restavraciji hotela »Union« so znižali cene jedilom za 15 odstotkov. Prihodnji teden bo baje znižala cene tudi unionska kavarna. Kaj pa druge ljubljanske restavracije in kavarne?

— **Dr. Ivan Tavčar** se je vrnil s svojega posestva na Visokem in bo prezimil v Ljubljani.

— **Sedemdesetletnico svojega rojstva** praznuje te dni ravnatelj V. deške ljudske šole, gospod Božidar Valenta. Odličnemu šolniku ključemo: »Še mnogo srečnih let!«

— **Zaradi tlakovanja** je zaprta Kopitarjeva ulica za tovorni promet za nedoločen čas.

— **Umrli je v deželni bolnici** polkovnik G. Jernej Zebre. Pogreb bo danes popoldne ob 2. uri. — V deželni bolnici je umrla gospa Marija Hemula. Pogreb je bil včeraj, N. v m. p.!

— **Tragična smrt mladega moža.** Danes ob 11. dopoldne se je v gostilni nasproti bolnice zasturpil s ciankali-jem uradnik osrednjega urada za zavarojanje delavcev v Ljubljani, Pečnik. Vzrok njegovi predzgodnji smrti je bila neozdravljiva bolezen. Bil je ne-ozžen in je živel s svojo materjo — vdovo. Svojemu uradu je poslal pismo, v katerem opravičuje svojim tovarišem in predstojnikom svoj korak z motivacijo, da mu vsled neozdravljive bolezni ni več mogoče živeti in da je boljše, ako naredi prej konec svojemu izgubljenemu življenju. Prepeljali so ga v mrtvašnico pri sv. Krištofu, od koder bo danes v soboto ob 4. uri popoldne pogreb k sv. Križu. Pokojnik je bil pri svojih tovariših zelo priljubljen.

— **Še mrtvi nimajo miru** — pred tatovi. Iz nagrobnih spomenikov pri sv. Krištofu so potrgali neznan tatovi več cinkastih in bakrenih plošč.

— **Tatvina.** Posestniku Francetu Mojstrčku iz Konjic je bilo v neki gostilni v Kolodvorski ulici ukradenih iz suknje 10 bankovcev po 100 dinarjev.

— **Ukradeno kolo.** Dne 18. t. m. je bilo Edvardu Pircu, uradniku »Gospodarske Zveze«, ukradeno 5000 kron vredno kolo.

— **Pobeg iz blaznice.** Iz blaznice hiralnice pri sv. Jožefu v Ljubljani je pobegnil 61 let stari Bitenc Peregrin, rodom iz Kamnika. Imenovani je velike postave in popolnoma gluh.

— **Pot po Indiji** ob priliki potovanja vojvode Duke Connaughta predvaja kino »Ideal« do Incl. nedelje. Prehod Sueški Kanal—Portsaid—Condija — gorska železnica na Everest—Nakpura — Kalkuta—Benares—reka Ganges — Agra — Delhi—Ravalpinda—Barad — Bombag. Krasne pokrajinske slike in krajevni običaji. Zelo priporočljivo za srednje šolsko dijaštvo, za katero se vršita posebni predstavi v ponedeljek dopoldne ob 10. uri in pop. ob 2. uri za znižano enotno vstopnino 3 D.

— **Zaspana Ljubljana.** Zagrebški Uzmovičji so že dospeli v Ljubljano in pridejo na vinsko trgatve nocoj ob pol 8. uri k »Zlatorogu«, ker jim je znana zaspanost ljubljanskih policajev, ki dremljejo po kotih in dopuščajo, da se občinske trte do gola oberejo. Vabimo pa tudi ljubljanske g. Uzmovičje naj si ogledajo to vinsko trgatve, kjer se bodo prepričali, da ni res kar trde Zagrebčani. Posebno pa opozarjamo vse tatičke naj se varujejo g. Jorda Ujemovičja, londonskega detektiva, ki bo razkazoval svoje zmognosti. Jedače in dobre pijače ne bo marjal. Zabave tudi ne. Zato vsi nocoj k »Zlatorogu«.

Kaznovana navilca cen Mesarja Anton Stampfl in Franc Razmovšek sta bila obsojena pred kratkem vsak na 1000 dinarjev globe, ker nista imela označenih cen za slanino in klobase, ki sta jih prodajala. Ker pa z obsodbo nista bila zadovoljna, sta se pritožila, toda vzklicno sodišče je obsodbo potrdilo Tudi tukajšnjim kavarnarjem ne bi taka obsodba prav nič škodovala.

Roka roko umlva. Pred 5. leti je ukradla neka Ana G. iz zapuščine svoje gospodariče pri kateri je služila 13 let kot kuharica nekaj različnega perila in obleke. Pri tej akciji ji je pomagala neka prijateljica D. Neža. Pred kratkim pa se je Neža z Ano skregala ter jo naznanila radi te tatvine policiji.

Sraka. V več mariborskih kavarnah je bila kot služkinja zaposlena 22-letna Marija Požarnik. Delo ji ni posebno dišalo, tembolj pa tuja lastnina. Kradla je vse vprek, kar ji je prišlo pod roke. Pokorilca se bo pri sodišču.

Mlad nepridiprav. 17letni Karel Cirkovnik je bil 18. t. m. aretiran na Glavnem trgu, ko je prodajal vreče in vrvi, ki jih je ukradel z nekega voza.

Priporočljiv pomočnik. Pleskarski pomočnik Anton Laufer je poneveril svojemu gospodarju, ko ga je ta poslal k neki stranki na Tezno, 400 K, ter izginil.

Celje.

Pri okrožnem sodišču v Celju sta se te dni zagovarjala radi težkih telesnih poškodb brata Anton in Štefan Šket, ki sta 5. junija v nekem gostilniškem pretepu v okolici Rogaske Slatine z nožem poškodovala, deloma tudi smrtno, več oseb. Anton Šket je dobil dve in pol leti, Štefan Šket pa 2 leti težke ječe.

Razpisani sta pri okrožnem sodišču v Celju mesti jetniške paznice in sodniškega sluga. Prošnje je vložiti do 10. novembra.

Mestni magistrat celjski je izdal razglas glede nabave potrebnih deviz za uvoznice, ki uvažajo razne življenjske potrebščine v vrhu pobijanja draginje. Razglas pravi h koncu, da bo policija strogo pazila na to, da se bo uvoženo blago prodajalo samo po dopustnih prodajnih cenah.

Celjski vodovod je v pomanjkljivem stanju. Te dni se je zopet pokvarila cev pri Vitanju. Radi popravila so morali vodovod za tri dni zapreti. Vodovod bi bilo umestno pregledati po strokovnjakih in ga temeljito popraviti, da bi se na ta način odpravile hibe, ki se vsak čas pojavljajo.

Policajska ura v Celju je določena v zimskih mesecih za gostilne ob 10. uri, za kavarne pa ob 11. uri.

Nogomet. Prvenstvena nogometna tekma med Atletiki in Svobodo v Celju minulo nedeljo je bila sicer vsled slabega vremena odpovedana. Vršila se je pa potem vseeno. Končala je z zmago Atletikov v razmerju 16 : 0.

Z zlato kolajno je bil odklikovan na mariborski obrtni razstavi izdelovalec modrila in ultramarina gospod Franc Turin iz Celja.

Pogrešani železničar. Pogreša se že okrog 6 dni, železničar Štefan Cocej, ki je lastnik tobačne trafike na celjskem kolodvoru. V soboto so ga videli še na Polulah. Če bi kdo kaj vedel o njem, naj sporoči njegovi ženi v trafiki na kolodvoru v Celju.

Sokolstvo.

Glavna skupščina Jugoslovanskega Sokolskega Saveza se vrši v nedeljo, dne 29. oktobra v Zagrebu. Dne 28. oktobra se vrši istotam seja prednjačkoga odbora Saveza in zvečer zaupni sestanek delegatov.

Stavbno zemljišče na prodaj. Jugoslovanski Sokolski Savez prodaja celo zemljišče v Linhartovi ulici, kjer je stavlo telovadišče. Prodajo se tudi posamezne parcele. Reflektanti dobe potrebne informacije v pisarni Jugoslovanskega Sokolskega Saveza, Narodni dom.

Jugoslovanski Sokolski Savez ima na prodaj večje število državnih zastav razne velikosti. Istotako ima na prodaj razne lončene posode (vrčke), na katere opozarjamo zlasti naša društva. Potrebne informacije se dobe v Savezu.

Sport in turistika.

S. K. Primorje v Mariboru. V nedeljo 22. t. m. igra S. K. Primorje v Mariboru prijateljsko tekmo s tamonjnim prvakom S. K. Maribor.

Smučarski naraščaj. Za prh. zimsko sportno sezono sprejme smučarski odsek T. K. Skala 20 dečkov in deklic v starosti 10—15 let, da se bodo vežbali v smučarskem sportu. Vežbanje se bo vršilo pod strokovnim nadzorstvom in skrbnim varstvom. Smučji bo naraščaj prejel deloma brezplačno, del pa zelo nizki cen. Prijave se sprejemajo najkasneje do 1. novembra v klubovi pisarni hotel »Tivoli«. — Smučarski odsek T. K. Skala.

Gledališče in glasba.

Repertoar narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Oktober 24., torek: Zaprto.
Oktober 25., sredo: Živi mrtvec. Izven.
Oktober 26., četrt.: Jack Straw. Red B.
Oktober 27., petek: Živi mrtvec. Red C.
Oktober 28., sobota: R. U. R. Izven.
Oktober 29., nedelja: ob treh popoldne Hlapci, Izven.
ob osmih zvečer: Živi mrtvec. Izven.
Oktober 30., pond.: Jack Straw. Red D.

OPERA.

Oktober 24., torek: Tajnost. Red E.
Oktober 25., sredo: Zaprto.
Oktober 26., četrt.: Triptychon. Red A.
Oktober 27., petek: Zaprto.
Oktober 28., sobota: Jenufa. Proslava praznika osvobodjenja čehoslovanskega naroda. Slavnostna predstava pod protektoratom konzulata čehoslovanske republike v Ljubljani. I. vov.
Oktober 29., nedelja: Lakme. Izven.
Oktober 30., ponedeljek: Zaprto.

Pevci! Danes v soboto, točno ob osmih zvečer pevska vaja I. in II. tenorjev, lutri, v nedeljo dopoldne ob tričetrt na 11. vaja I. in II. basov vseh ljubljanskih v »Zvezi včlanjenih zborov v pevski dvorani Glasbene Matice. Nove nagrobnice za dan Vseh svetnikov! Polnočtevilni!

Književnost in umetnost.

Poučno predavanje o umetnosti se bo vršilo danes, v soboto 21. t. m. ob 8. uri zvečer v »Mestnem domu«. Predaval bo gospod Anton Podbevšek o »Pionirjih večne internacionale«. — Vstopnice se bodo dobivale pol ure pred pričetkom pri večerni blagajni.

Slovenska Matica. Za leto 1922 izda »Slovenska Matica« zadnji zvezek »Slovenskih Narodnih pesmi« z daljšim zaključnim spisom sedanjega urednika dr. J. A. Glonarja in 3. zvezek Meandringarjevih izbranih spisov v uredništvu sedanjega urednika dr. Jos. Tomiška. Članarina znaša 80 kron. Vsi poverjeniki, ki dozdaj tega še niso storiili, se prosijo, naj takoj pobero in odposlajo članarino. Dalje se opozarjajo vsi prijatelji književnosti na izdanja »Slovenske Matice«. Iz založnin zadnjega časa je še v zalogi »Zemljevid slovenskega ozemlja« (120 kron); Golia, »Pesni o zlatolaskah« (40 kron) in »Večerna pesmarica« (40 kron); Lermontov-Borštnik, »Junak našega časa« (40 kron); Dr. Lah, »Začetki Slovenske Matice« (20 kron) in Češka antologija (49 kron); dr. Lončar, »Politično življenje Slovencev« (48 kron); Vida Jerajeva, ilustrirana zbirka otroških pesmi »Z Ljubljane čez poljane« (60 kron). Kot izredna založnina je v tisku imenik krajev na zemljevidu slovenskega ozemlja.

Razsvetljava v železniških vagonih. Železniška uprava je naročila aparate in siceršnji material za napravo razsvetljave v vagonih. Ker je ves ta material že na potu, je upati, da bo kmalu vsi železniški vagoni razsvetljeni.

— **Trimesečni večerni tečaj** za kuhanje na »gospodinjski šoli v Mladiki« bo izšel na teden od 17. do 20., prične se 3. novembrom t. l. Priglasje sprejema v pojasnila daje voditeljica gđ. Jerica Zemljanova v »Mladiki« vsak dan od 16. do 17.

— **Pojaganja doktorata v Franciji.** Francosko prosvetno ministrtvo je odredilo, da smejo diplomirani absolventi beogradske univerze in fakultet v Skoplju in Subotici polagati doktorat na francoskih univerzah, medtem ko morajo absolventi zagrebske in ljubljanske univerze polagati doktorat na francoskih univerzah šele, ako imajo že položen doktorat na svoji univerzi.

— **Cene doli!** Po mestih se je že nekoliko opazilo padanje cen. Po deželi pa tega ni še prav nikjer opaziti. Ravno obratno, celo dvigajo se cene tu pa tam. Poklicana oblastva, zganite se. Le s sodelovanjem vseh se bo mogoče rešiti draginje!

— **Smrtna kosa.** Pretečeni četrtek je umrla na Vrnskem gospa Marija Glančnik, vdova po poštnem uradniku. Doživela je visoko starost 88 let. Pogreb se vrši danes dopoldne. Blag je spomin!

— **Davek na neoznčene** v Vojnovo. Ker se Vojnovo izelo neradi in zelo malom številu ženijo, je predlagala sekcija za narodno zdravje v Vojnovo vladi naj čimprej uvede davek na neporočene. Ta davek bodo morale plačevati vse neporočene osebe gotove starosti in pa zakonski pari brez otrok. Dohodki te davščine se bodo uporabili za zgradbo in vzdrževanje zdravstvenih institucij.

— **Velik vlom.** Te dni so vlomili pri firmi Peter in Comp. v Velikem Bečkenu neznan storilci ter odnesli blaga v vrednosti za preko 400.000 K.

Veležepar. Novosadski policiji se je posrečilo, prijati že mnogokrat kaznovanega žeparja Jovanovića, ki je v kratkem času pokradel iz različnih žepov v Vojnovini preko 100.000 kron. Izročili so ga državnemu pravdištvu.

— **Sladkosnedni vlomilci.** Dne 15. t. m. zvečer so vlomili neznanj uzmovičji v kolodvorsko kantino na Rakeku in pokradli sardin, salam, piškotov in 20 litrov dalmatinskega vina v skupni vrednosti 787 Din.

— **Pobeg iz zapore.** Iz občinskega zapore v Trziču je pobegnila šele 16 let stara, toda zelo nevarna tatica Marija Mivšek. Imenovana je majhne, slabotne postave, okroglega obraza in plavih las.

— **Prdrzen tat** je vsekakor Ivan Klanšek, ki je Ivani Pečenikovi v Brezjah pri Dobrovi pokradel mnogo perila, potem pa šel zajtrkovat v bližnjo Zorčevo gostilno. Pečenikova je tatvino k sreči kmalu zapazila in hitro zavohala tatu, ki pa se je, videč, da je izsleden, podal v divji beg. Sosedje pa, ki so vdrli za njim, so bili še urnejši. Vjeli so ga in izročili orožnikom.

— **Cerkvena tatvina.** V podružnično cerkev v Hribcah pri Moravčah je neznan storilec vlomil in oropal 2 denarni pušici.

— **Trdovraten samomorilec.** V Höhenmölssenu na Saškem se je te dni obesil 72letni rentir Gustav Reicher, toda vrv se mu je utrgala in telebnil je na tla. Koj drugi dan se je vrgel z nekega visokega strešnega okna na cesto. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so ugotovili, da so njegove poškodbe samo lahke. Ker je trdovratejš na vsak način hotel na oni svet, si je skušal v bolnici prerezati žile. Toda zopet ni imel sreče, ker je imel pretop nož in ker so ga prekmalu zaslužili.

— **Smrt v valovih.** V vasi Dokle-zovju v Prekmurju je utonil mlinar Fr. Fras, star 42 let. Pokojnik zapuščal devet nedoraslih otrok, desetega pa še pričakujejo.

— **Ustreljen polkovnik.** V Nišu je pred par dnevi ustrelil pešadijski ka-

Maribor.

Inkvizičija slovensčine. V mnogih gostilnah v Mariboru imajo samo nemške jedilne liste in tudi postrežba je samo nemška. To bi sicer ne bilo še nič hudega, bi bili vsaj naši ljudje opozorjeni, v katere lokale naj ne hodijo. Toda, da se s slovensčino dela tako, kakor dela to tvrdka Starkel, je pa že malo preveč. V izložbenih oknih te tvrdke namreč čitamo: »od številka« in »za modni hlače«. Boljše nič, ko tako pačenje našega jezika!

Primorje.

Slovenski alpini. Pred dvema tedni so prvi tisoči slovenskih fantov oblekli zelenkasto uniformo italijanske armade in odšli v svoje garnizije. Ko so prišli prvi oddelki slovenskih fantov v Rim, so jih sprejeli z vsem sijajem. Zastopstva dvorne garde, raznih polkov, rajlje vlade, mestne občine, so pozdravila — odrešene brate. Na čelo sprejela so se postavili napadalni oddelki fašistov in sinje garde nacionalistov. Godbe intonirajo kraljevo himno, naši fantje pa zagrmijo: Regiment po cesti gre! Rimski listi so poročali o velikem navdušenju mladih vojakov, ki so prepevali v »juliskem narečju« bojne pesmi. Armada bodi preobrazovalni stroj, v katerega mečeš zavedno slovensko mladino, da jo preustrojiš v pokorne italijanaše. Vojska je postala sredstvo, s katerim hočejo zlomiti našo odporno silo.

Iz maščevanja zažgal hišo. Pred nedavnim časom je umrl v neki vasi v Istri premožen kmet, ki je imel dva nečaka: Antona Hapelja in Milana Bragarja, oba stanujoča v isti vasi. V oporoki je pa kmet vse svoje premoženje zapustil Hapelju, Bragarju pa niti rjavega žebila. Mladenič pa je bil nevoščljiv svojemu bratranču, ker je podedoval celo premoženje. Zato je zlezl nekoliko ponoči v njegovo stanovanje in se polastil perila v vrednosti 2500 lir. Oškodovanec ga je radi tega naznanil orožnikom. To ga je še bolj razkačilo. Sklenil je, da se bo maščeval na drugi, še hujši način. In res, takoj prvo noč, ko je bil zopet prost, je zažgal bratranču podedovano hišo. Požigalca so prepeljali v tržaške zapore.

SVILA.

modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače

naiceneje pri:

A. Šinkovic nasl. K. Soss,
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Jak je stal pred njo in ji zabranjeval vsak korak.

»Kako se predrznete spozabiti se na slabotni ženski?« je vprašala Evgenija.

»Na slabotni ženski?« se je zasmel Jak. »Ta je pa res dobra! Zenska, ki žene brez pomisleka poštene in plemenite može v smrt, govori o slabotnosti!«

Zopet je jeza nadvladala njen strah. Vsa iz sebe je zakričala.

»Kako se drznete tako govoriti z menoj? Ali ne veste, kdo da sem?«

»O seveda! Vi ste Evgenija Martella, katere lepota je poznana v celem Londonu. Vi ste cipa, katera je prisegla že trem plemenitim ljudem večno ljubezen in zvestobo — in jih pri tem izkoristila do skrajnosti. Samo slučaj se imate zahvaliti, da nisem že preje obračunal z vami.«

»Kaj hočete storiti z menoj?« je vprašala, tresoč se po vsem telesu.

»Maščevati se hočem... Ko je včeraj ponoči izdihnil lord Bradson v mojem naročju svojo dušo, sem postal prepričan, da ste vlačuga in da morate priti na vrsto. Lord je bil vaša poslednja žrtev.«

Naenkrat se je dvignila. Njen obraz je izražal hladno preudarjanje.

»Ah... sedaj razumem! Vi hočete izsiliti denar. Dobro, imenujte mi vsoto, s katero lahko kupim vašo molčanje in potem... me osvobodite vaše navzočnosti.«

»Torej denar mi ponujate?«

»Da, da! Mislim, da ga imam že toliko, da vas bom lahko zadovoljila!«

»Jaz ne potrebujem vašega denarja.«

»Česa pa potem pravzaprav hočete?«

»Vaše življenje, Evgenija Martella!«

Mraz je stresel njene ude. Njen obraz se je spajal. Razločno je videla v roki maskiranca bliščeče rezilo bodala.

»Na pomoč!... Rešite me!... Umoriti me hočejo!...«

Toda vse je ostalo mirno, kot poprej.

In sedaj je Jak zopet trdo zagrabil za njeno golo roko. Smrten strah se je je polastil. Padla je na kolena in proseče dvignila roke. S solzami v očeh je moledevala:

»Milost! Pustite mi življenje! Jaz vam dam vse, kar imam, samo nikar me ne umorite. Usmilite se me, ah usmilite se me vendar!«

»Ali ste se vi usmili oni, katere ste pogladi v smrt? Ali so vas omeščale prošnje nesrečnega lorda Bradsona? Ali niste istočasno pahnili v nesrečo tudi družin vaših žrtev?... Za vas ni usmiljenja! Umreti morate!«

»Da, grešila sem, toda vse, vse hočem popraviti! Zahtevajte od mene vse, kar hočete, vse bom storila, kar mi zapoveste, samo pustite me živeti.«

»Vaše moledevanje je zaman. Jaz ne želim niti vašega denarja, ki ste ga pridobila s prodajanjem svoje ljubezni, mene ne ganejo vaše prošnje, niti me ne vabi vaša lepota. Jaz hočem maščevati le vaše uboge žrtve!«

Se vedno je ležala na kolenih. Tedaj jo je zagrabil Jak s levo roko za njene dolge razpletene lase in jo potegnil k sebi. Divje je zakričala:

»Kdo vam daje pravico umoriti me?«

»Duhovi umorjenih! Približali so se mi in me pozvali k maščevanju. Ali ste že kdaj slišala o Jaku, lepa Evgenija Martella?«

»Strmela je vanj in iz njenega obličja je izginila zadnja kapljica krvi, ko je nadaljeval:

»Maščevalec stoji pred vami. Jaz sem nepoznanec, ki na svojo roko opravlja posel sodnika. Pripravite se na smrt, vaša zadnja ura je odbila.«

Evgenija ni mogla več odgovoriti. Strah jo je dušil; nezavestna se je zgrudila na tla. Jak jo je zopet potegnil kvišku!

»Pri polni zavesti boste sprejeli svojo kazen, krivoprišezna vlačuga!«

Njene oči so se zopet odprle. V njegovih dvignjenih roki se je bleščalo bodalo.

»Milost, milost...!«

Zaman! V strašnem sunku se je zabodlo bodalo v njena prsa. Kri se je pocedila po čipkasti nočni obleki.

To ni bil voščilovek, ki je sedaj v slepi besnosti z divjo strastjo mesaril lepo telo zapeljive sirene.

Slavljena lepota Evgenija Martella je bila mrtva.

Jak je stopil korak nazaj ter zapiskal na majhno piščalko. Kmalu je stopil v sobo mož, s katerim je preje pri vrtni ograji izmenjal nekoliko besed. Njemu je sledilo še več drugih mož.

»Končano je! Ali ste vsi tukaj?«

»Da, gospodar.«

»Pojdimo!«

Zavesa je zašumela in bleda svetloba kristalnega lstenca je razsvetljevala prazno mesto, kjer se je še pred trenutkom nahajal tajinstveni morilec deklet.

Baron Hardy.

»Ali si kaj videla Viljema?« je drugo jutro vprašala gospa Morriseva svojo hčerko.

»Da, mama. Viljem je že zgodaj odšel in mi mimogrede dejal, da naj ga ne čakamo s kosilom, ker ima danes mnogo opraviti.«

»Potem bo gotovo prišel šele pozno zvečer.«

Elen je vzdihnila. Lahna senca je za trenutek pokrila njeno čelo.

»Poglej, pogledj,« je nadaljevala mati, »ravno se pelje mimo baron Hardy. On ima res krasne konje.«

Dekle je komaj za trenutek pogledalo na cesto.

»Barona ne morem trpeti, mama! Vselej, kadar me sreča, me tako čudno pogleda, da me razžali do dna duše.«

»Pojdi, pojdi otrok, ti pretiravaš. Baron velja vendar za vsega spoštovanja vrednega plemenitaša.«

Elen je sedaj stopila k oknu. Pred vratih sosedne hiše je stala elegantna kočija. Na kozlu je široko sedel kočijaž v dragocenem kožuhu. Ob vohodu je stal v sluga v bogati livreji in čakal na svojega gospodarja.

Sedaj se je prikazal baron, visokoraščen mož z nekoliko izžitim, pravim angleškim obrazom. Ozrl se je proti oknom sosedne hiše. Ko je zapazil dame, je pozdravil, pri tem pazno motreč Elen. Nato je hitro stopil v kočijo in se odpeljal.

Med vožnjo se je baron oziral enkrat na levo, enkrat na desno, kot da nekoga išče. Naenkrat je potegnil za svileno vrvico. Takoj se je voz ustavil.

Starejši gospod z obritim obrazom in maslinimi, prefranimi očmi se je bližal kočiji. Odprl je vratica, stopil v kočijo, nakar je šla vožnja dalje.

»No, Clifford, jaz sem že mislil, da ste zopet enkrat pozabili na svojo obljubo.«

»Bog obvaruj, vaša milost; že celo uro čakam na vas. Pripravljen sem postreči vam, vaša milost.«

»Pojdimo k stvari. Vsaj veste prav dobro, da sem radeveden na vaše poročilo. Jaz sem blazno zaljubljen v lepo Elen Morris; postati mora na vsak način moja.«

»Hm, hm!... To bo težko, vaša milost. Gospodična Morris ni, kot so druga dekleta. Poleg tega živi v zatišju s svojo materjo...«

»Veste kaj, Clifford, če mi boste takole stokali, vas bom vrgetl na cesto. Lump stari, ali mislite, da bom metal svoj denar skozi okno? Kar brž mi povejte, dobim li kmalu lepo dekle ali ne?«

»Tukaj je še neki mladi mož, s katerim je menda na skrivaj zaročena!«

»Ah, kaj bi to! Beraškega kramarja sem tudi jaz že nekoli videl. To je cloveče, kateremu se ob priliki da brco, če bi se predrznil križati naše načrte. Kaj vprašam za njim? On mi pač ne bo kvaril zabave z lepo Elen.«

»Zadnjič sem naletel nanj, ko sem vohunil okoli hiše. Pogledal me je s svojimi žarečimi očmi, da sem kar strepetal!«

»Clifford, vi ste stara baba! Vprašam vas zadnjikrat: ali mi hočete zvesti dekle ali ne?... Če se ne odločite brž za izpolnitev moje želje, sva ločena za vedno!«

»Da, da, vaša milost, seveda, seveda. Toda samo potrpljenje, malo potrpljenja, bi vas prosim. Jaz ne morem kar vdreti v hišo. Morrisevi so pošteni ljudje in...«

»Ah kaj!... Kdo pa vpraša po pritepenih Skotih? Če se bom dekleta enkrat naveličal, dobim nekaj blisketajocih se dimantov in v kratkem se cela stvar pozabi. Kaj naj mi pa tudi hočejo? Morrisevi bodo gotovo molčali in ne bodo iznasajali svoje sramote v javnost in če bi to tudi proti pričakovanju storili, bom enostavno dejal, da se mi je dekle samo obesilo na vrat. S tem je stvar končana. V pravdo se ti ljudje gotovo ne bodo spustili, o tem sem prepričan!«

»Jaz bom vašo milost že zadovoljil. Toda to stane denar!... Moj Bog, ko imam toliko izdatkov...«

»Nehajte vendar enkrat že z vašim stokanjem. Tu imate denar, toda sedaj bodite tiho. In najkasneje v osmih dneh mora biti Elen v mojih... vi že veste kje. Drugače vas nočim nikdar več videti.«

»Vse storim za vašo milost, vse vse.«

»Že dobro, že dobro; jaz zahtevam dejanj, ne praznih besed.«

»Ali smem vprašati, kam se pelje vaša milost?« je pritrjeno vprašal stavec.

»Bedasto vprašanje! Kam drugam, kot k svoji lepi Evgeniji Martelli! Krasna ženska, Clifford in za znanje z njo imam zahvaliti vaši zvitosti... to je res.«

Stavec se je zadovoljno smehljaj. — Baron je nadaljeval:

(Dalje prihodnjič.)

MALI OGLASI

PRODAJA:

KREDESCO, veliko, dvo-delno za trgovino, trafiko, deloma hrastovo, belo pleškano (2 m x 2.10 m x 65 cm) izvrstno ohranjeno po ugodni ceni. Gradišče 5, trafika. 695

DVONADSTROPNO HIŠO na glavnem trgu v Crnomlju, pripravna za vsako obrt ali trgovino po ugodni ceni. Naslov v upravi lista. 690

POSESTVO pri Poljčanah, ob cesti hiša, 4 in pol orala travnika, sadovnjak, gozd, mali vrtograd, hiša s takoj razpoložljivim stanovanjem K 120.000.

ZAGA, dobro vpeljana veliko podjetje ob železnici, tudi posamezne oddelke. Priložnostni nakup.

POSESTVA IN VILE po ugodnih cenah.

GOSTILNO V NAJEM. Restorantnaka.

Realitetna pisarna »Rapid«, Maribor, Gosposka ulica 28. 697

UNIVERSALNI STROJ na roko in pogon, 1 trakasta žaga in benzinmotor 3/4PH.

Naslov: Rud. Knez, Radeše pri Zidanem mostu. 682

JARMENIK, 80 cm »Hofman« nahajajoč se na prostoru sejmišča do 25. okt. Dobričič, Ljubljana, hotel »Ston«, po 25. okt. brzojav: Dobričič, Beograd 696

RADI PREVZETJA večjega podjetja lokal s stanovanjem v Zagrebu, v katerem se nahaja trgovina in gostilna in je v bližini raznih tvornic. Mesečni promet znaša sedaj 220.000 do 280.000 K. Resne ponudbe nasloviti na Hugo Pleško, Zagreb, Mletačka ulica 9. 698

30 DELNIC Zdrženih pivovaren Zalec - Laško po ugodni ceni. Ponudbe poštno ležeče. Celine pod »Delničar«. 700

SLUŽBE:

SPREJME SE takoj ženska, ki zna dobro plesti na pletilni stroj. Plača dobra, hrana v hiši. Ponudbe pod »Pridna delavka« na upravo lista. 694

ŠIVILJA, katera je samostojna ali bi lahko postala, dobi brezplačno stanovanje, obstoječe iz 2 sob, kuhinje in pritliklami proti gotovim pogojl. Naslov v upravi lista. 692

UCITELJ trgovske šole ponuče nemščino, zgodovino in zemljepisje. Pismene ponudbe pod »Doktor« na upravo lista. 687

GOSPODIČNA želi premeniti dosedanje pisarniško mesto, najraje kam izven Ljubljane, tudi na deželo, ima več let pisarniške prakse. Cenj. ponudbe prositi pod šifro »Zanesljiva« na upravo lista. 665

RAZNO:

MLAD OBRTNIK se želi seznaniti v svrhu ženitve z

gospico v starosti 19-22 let z nekaj premoženjem. Le resne ponudbe pod »Jesen« na upravo lista. 691

TRGOVCI in konsumna društva se opozarjajo, da se pri nakupu sira obrnejo na tvrko Albin Turk, Ljubljana, Prešernova ul. 48, katera ima ementalški, holandski in pol ementalški sir vedno na zalogi po najnižjih cenah. 681

BRUŠENJE BRITVIC (reznice) za raziranje raznih sistemov, »Mem, Oilette« etc. z električnim obratom, komad po K 3.20 sprejema

drogerija »Adrija« v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 5. 699

Apno

neugašeno, Ta kvalitete nudi več vagonov po zmerani ceni

tvrdka Miloš Regovec apnener Jesenice.

Gradbene podjetje Ing. Dukić & družina Ljubljana, Bohoričeva ul. 1. se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znancem, da je naš iskrenoljubljeni sinček in brat

METOD

dijak meščanske šole

v četrtek, dne 19. t. m. ob 18. uri nenadoma preminul v cvetoči mladosti 15 let.

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto dne 21. t. m. ob 14. uri iz hiše žalosti, Celovška cesta 13 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 20. oktobra 1922.

Franc in Alojzija Ciber, stariši, Franjo in Ciril, brata.

ADVOKAT dr. JAKOB MOHORIC

je otvoril odvetniško pisarno v hiši Zadržne gospodarske banke na Miklošičevi cesti II. nadstropje v LJUBLJANI.

NAZNANILO.

Čast mi je naznaniti, da sem prevzel vrt p. dr. Meglerja v Kolodvorski ulici št. 11 vhod tudi iz Miklošičeve c. v svoje obratovanje. Priporočam se p. n. občinstvu v blagohotno naročila cvetlic, vencev, sarkov in zelenjav, s katerim bodem najboljše in najceneje postregel.

S spoštovanjem

ANTON LAP, trgovski vrtnar.

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD

v LJUBLJANI

registr. zadruga z omejeno zavezo, Marijin trg 8 ob Ljubljani.

Podružnica v MURSKI SOBOTI

obrestuje hranilne vloge na knjižice po 5 1/2%

čistih, brez odbitka rentnega in invalidskega davka.

Večje vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu se obrestujejo tudi višje po dogovoru.

Telefon št. 54. Cekovni račun št. 11.323.

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zaccarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzojav: Ranzinger. Interurban telefon 60.

„SINTA“

Splošna Industrijska in trgovska družba z o. z. LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15

Z našega skladišča v Ljubljani nudimo, dokler traja zaloga:

Podkove za konje

„Styria“ kavine mlinčke

Vile, jek ene, z 4 rogiji, 12" dolge

Kladiva za gramoz (Schotterschlägel)

Cveke za pete, v zabojih po 50 kg

Svinčnike, znamke „Staedler“

„Puch“ kolea.

Cene zelo ugodne!

Hiša enonadstropna z velikim vrtom se **takoj prodaja** radi preselitve pod ceno. Poizve se pri: **Mariji KOS, Novomesto, Tesarska ulica št. 150.**

Največja izbira Različnih pletenih, majic, nogavic in rokavic pri tvrdki **A. & E. SKABERNE, Ljubljana, Mestni trg št. 10.**

Kompanjona s ca K 1.000.000 — kapitala išče dobrodočra trgovina na zelo prometnem kraju. Do (družabnika) pise je poslani na upravo lista pod šifro: „K. L. F. št. 1000“.

Zidarje deset ali več za notranja dela pod streho rabi „Slograd“, Sp. Šiška.